ספר
שיעורי הלכה

הלכות מזוזה

פסקי הלכות היוצאים מספרי גדולי הפוסקים עד להלכה
למעשה, ומקיף ביסודיות הרבה שאלות המצויות בזמנינו
ופרטי הדינים הנוגעים למעשה

מתוך שיעורים שנאמרו על ידי הרב הגאון
רבי **שמואל פעלדער** שליט"א
דומ"ץ בית מדרש גבוה ליקוואוד

נערך ונסדר באופן השוה לכל נפש
עם תוכן ענינים מפורט

חשון תשפ"ז

מהדורת טיוטה

הספר נערך מתוך הקלטות השיעורים, ועדיין לא עבר תחת עיני הרב שליט״א.
כל טעות שנפלה בו היא של העורכים בלבד.

נערך ע״י מסדר

תמלול, כתיבה ועריכה
ע״י מסדר

732-474-7304 · info@mesader.app

דבר המערכת

ספר זה כולל את שיעוריו של הרב שליט"א בהלכות מזוזה, שנאמרו בשלושים ושלושה שיעורים.

השיעורים סודרו כאן לפי הענינים ולא לפי סדר אמירתם: מה שנאמר על ענין אחד בכמה שיעורים קובץ למקום אחד, וחזרות שבין שיעור לשיעור לא נכפלו.

בפנים הספר באה ההלכה למעשה עם מקורה וטעמה, ובהערות שלמטה הביאורים, מראי המקומות והמשא ומתן, כדרך הספרים הקודמים בסדרה זו.

מראי המקומות נבדקו במקורות במידת האפשר. מקום שלא נמצא לפנינו הובא כפי שנאמר בשיעור.

תוכן העניינים

פרק א: מצות מזוזה, שמירתה וכוונתה ..... א

א. מצות מזוזה, שתי מצוות עשה ..... א

ב. נתינת מזוזה לנכרי לשמירה, ושמירת המזוזה מן המזיקין ..... ב

ג. דברי המהרש"א שהמזוזה שומרת אף מן הגנבים ..... ג

ד. סגולת המזוזה לשאר דברים ..... ד

ה. כוונת מצות מזוזה, שיזכור יחוד השם ואהבתו ..... ה

ו. הנחת היד על המזוזה ביציאתו ובכניסתו ..... ז

ז. נשיקת המזוזה ..... ח

פרק ב: מזוזה חובת הדר, והיוצא מן הבית לא יטול מזוזותיו ..... ט

א. מזוזה חובת הדר ..... ט

ב. היוצא מן הבית לא יטול מזוזותיו ..... ט

ג. כשהנכנס אחריו נכרי ..... י

ד. תשלום דמי המזוזות ..... יא

ה. היתר ליטלן מחמת צביעת הבית ..... יא

ו. להחליף מזוזות מהודרות במזוזות כשרות קודם יציאתו ..... יא

פרק ג: זמן חיוב מזוזה בבית שלו, קודם שנכנס לדור ובשעה שאינו דר בו ... יד

א. בית שהוא בבעלותו ואינו דר בו ..... יד

ב. הקובע מזוזה קודם שנכנס לדור, האם יכול לברך ..... יד

ג. למעשה, וחתן סמוך לנישואיו ..... יז

ד. היוצא מביתו וחוזר, האם מברך על המזוזה ..... יז

ה. ביתו בשעה שאינו בו, האם נידון כבית האוצר ..... יט

ו. הנכנס לדור בבית שיש בו מזוזות ..... כ

ז. המכניס חפציו לבית קודם שנכנס לדור בו ..... כב

פרק ד: שוכר ושואל ..... כה

שיעורי הלכה

תוכן עניינים

א. השוכר והשואל בית, מאימתי חייבים במזוזה ..... כה

ב. חיוב השוכר לאחר שלשים יום, מן התורה או מדרבנן ..... כה

ג. ספק דרבנן לקולא בבית שכור ..... כו

ד. אם יש להקל למעשה בספיקות השוכר ..... כז

ה. אימתי חל החיוב, ביום השלשים או בליל שלשים ואחד ..... כח

ו. האם השלשים יום צריכים להיות רצופים, ודין היוצא מביתו בתוך שלשים ..... כט

ז. השוכר מתחילה ליותר משלשים יום, שיטת הדרך החיים ..... ל

ח. דירות הקיץ [bungalow] ..... לא

ט. שוכר בחוזה [lease] שאין אחד מהצדדים יכול לחזור בו ..... לב

י. החולקים על הדרך החיים ..... לג

יא. הכרעת ההלכה על פי המנהג ..... לד

יב. השמועה בשם הג״ר אהרן קוטלר זצ״ל ..... לה

יג. מי שאין לו מנהג קבוע, וטענת אתרא דמר ..... לו

פרק ה: חולה בבית חולים, בית אבות, פונדק ופנימיה ..... לח

א. חולה השוהה בבית החולים יותר משלשים יום, וביאור ״נראית כשלו״ ..... לח

ב. החולה פטור ממה נפשך ..... לט

ג. בית חולים ובית אבות [nursing home] שבעליהם ישראל ..... מ

ד. פונדק וחדרי פנימיה [dormitory] ..... מ

פרק ו: קביעת מזוזה בבית שכור בתוך שלשים יום, וברכתה ..... מב

א. השוכר ליותר משלשים יום, יקבע מזוזה מיד ..... מב

ב. האם יש בקביעה בתוך שלשים יום חשש תעשה ולא מן העשוי ..... מג

ג. ציצית שנעשו בלילה ..... מה

ד. פטור צדדי אינו בכלל ״מן העשוי״ ..... מה

ה. במזוזה, והראיה מבית שכור בארץ ישראל ..... מו

ו. למעשה יש לקבוע מיד ..... מז

ז. שוכר שקבע מזוזות ואחר כך קנה את הבית ..... מז

ח. הברכה בשעת הקביעה בתוך שלשים יום ..... מח

ט. הברכה לאחר שלשים יום במשמוש ..... מט
י. הנחת היד על המזוזה, האם היא כמשמוש ..... נ
יא. נטילת המזוזה וחזרת קביעתה בברכה ..... נא
יב. נטילת מזוזה אחת מכל מזוזות הבית ..... נב
יג. קביעה במסמרים רפויים והידוקם לאחר שלשים יום ..... נב

פרק ז: הזריזות בקביעת המזוזה ..... נד

א. האם צריך להפסיק מלימודו או ממסחרו כדי לקבוע מזוזה ..... נד
ב. האם מבטל מצוה בכל רגע שמשהה את קביעת המזוזה ..... נד
ג. שיטת האחרונים שאינו עובר אלא כשעבר היום ..... נה
ד. הסוברים שעובר בכל רגע ..... נז
ה. צירוף שיטת רבי עקיבא איגר שאין חיוב מזוזה בשעה שאינו בביתו ..... נז
ו. הכרעת גדולי ההוראה, והנהגה למעשה ..... נט

פרק ח: בית האוצר ושאר חדרים ובתים שאינם לדירה ..... ס

א. חיוב מזוזה בבית האוצר ..... ס
ב. ברכה על מזוזת בית האוצר ..... ס
ג. בית האוצר חייב מפני שהוא המשך הדירה ..... ס
ד. בית האוצר שאין נכנסים בו בקביעות ..... סא
ה. אוצר שאין לו שייכות לדירה ..... סא
ו. מוסך [garage] שמעמידים בו מכונית בלבד ..... סא
ז. המכונית עצמה, וקרון מגורים [trailer] ..... סב
ח. חדר ארונות וחדר כביסה שיש בהם ד׳ על ד׳ ..... סג
ט. בית האוצר שאין בו ד׳ על ד׳ ..... סג
י. ארון וחדר שאין נכנסים לתוכו ..... סג
יא. מקפיא גדול [walk-in freezer] ..... סד
יב. אוצר שמחיצותיו כעין גדר ..... סה
יג. לול של תרנגולים וחדר כביסה, האם הם דירת כבוד ..... סה
יד. בית המדרש ..... סו

שיעורי תוכן ענינים הלכה

פרק ט: חדר שאין בו ד׳ אמות על ד׳ אמות ..... סח

א. חדר שאין בו ד׳ על ד׳ פטור מן המזוזה ..... סח

ב. חדר ארונות, חדר כביסה ומחסן שאין בהם ד׳ על ד׳ ..... סח

ג. שיטת החמודי דניאל בחדרים שאינם לדירה ..... סט

ד. הפוסקים הנוקטים כחמודי דניאל ..... ע

ה. דעת החולקים, שגם בית האוצר צריך ד׳ על ד׳ ..... עא

ו. המנהג בחדרים אלו ..... עב

ז. העולה לדינא ..... עב

פרק י: חדר קטן הפתוח לחדר גדול, ופתח העשוי ליציאה בלבד ..... עד

א. חדר קטן שלפנים מחדר גדול, חידושו של רבי עקיבא איגר ..... עד

ב. היכן קובעים את המזוזה לפשטות לשונו ..... עה

ג. שיטת האגרות משה שהפתח פטור ..... עה

ד. פתח העשוי ליציאה בלבד [יציאת חירום] ..... עו

ה. ביאור האחרונים בדברי רעק״א, שהחיוב מצד הכניסה לחדר הגדול ..... עו

ו. פתח בית הכסא ..... עח

ז. חדר קטן שאין נכנסים לתוכו ..... עט

ח. הנכנס לחדר הקטן ויוצא לאחוריו ..... עט

ט. שיטת החמודי דניאל, שקובעים בכניסה לחדר הקטן ..... פ

י. המנהג ..... פ

יא. הלכה למעשה ..... פא

פרק יא: בית שער, מסדרון, מרפסת וצורת הפתח ..... פב

א. בית שער שאין בו ד׳ על ד׳ ..... פב

ב. כמה בתי שער זה אחר זה ..... פג

ג. בית שער שאינו מוליך לבית ..... פג

ד. מסדרון שאינו מוליך לבית ומשתמשים בו בקביעות ..... פד

ה. חדר קטן הפתוח לפרוזדור ..... פה

ו. מרפסת שאין בה ד׳ על ד׳ ..... פו

ז. שיטת החזון איש שמרפסת דינה כחוץ . . . . . פו
ח. שיטת החולקים על החזון איש . . . . . פח
ט. צורת הפתח של עירוב . . . . . פח
י. טעם מנהג העולם שאין קובעים מזוזה בצורת הפתח . . . . . פט

פרק יב: שיעור ד׳ אמות, ודברים הממעטים אותו . . . . . צ

א. שיעור ד׳ אמות, והשיעורים הנוהגים בו . . . . . צ
ב. שיעור ד׳ אמות במדות זמנינו . . . . . צ
ג. האם צריך ד׳ אמות על ד׳ אמות מרובעות . . . . . צא
ד. חדר שנתמעט על ידי חפצים שאינם מחוברים . . . . . צב
ה. דבר המחובר שהוא מתשמישי החדר . . . . . צג
ו. המטבח ומשטחי השיש שבו . . . . . צד
ז. דוד ההסקה [boiler], ארון קיר ומדפים . . . . . צה
ח. האם המסדרון מצטרף למטבח לשיעור ד׳ אמות . . . . . צו

פרק יג: פתח שאין לו דלת, וילון, ותעשה ולא מן העשוי . . . . . צז

א. פתח שאין לו דלת . . . . . צז
ב. פתח שאין לו דלת בבית שכור . . . . . צז
ג. פסול תעשה ולא מן העשוי במזוזה . . . . . צז
ד. מהיכן נלמד פסול זה במזוזה . . . . . צט
ה. מזוזה שנקבעה במקום ספק חיוב, ואחר כך נתחייב המקום לכל הדעות . . . . . ק
ו. קבע מזוזה בפתח קודם שתלה בו את הדלת . . . . . קא
ז. קבעה בלא ברכה כלל, אם מברך כשחוזר וקובעה אחר תליית הדלת . . . . . קב
ח. דלת שהוסרה והוחזרה . . . . . קג
ט. דלת הזזה ושאר דלתות . . . . . קד
י. האם וילון נחשב דלת . . . . . קד
יא. ברכה על מזוזה בפתח שאין בו אלא וילון . . . . . קו

שיעורי הלכה

תוכן עניינים

פרק יד: מקום קביעת המזוזה בפתח: בימין הנכנס, בשליש העליון ובטפח הסמוך לחוץ ..... קז

א. קביעת המזוזה בימין הנכנס ..... קז

ב. קבעה משמאל וחוזר וקובעה בימין, האם מברך ..... קז

ג. פתח הכניסה לבית ושאר פתחי הבית ..... קח

ד. בני הבית הרגילים להיכנס דרך הדלת האחורית ..... קח

ה. פתח שבין שני חדרים, הולכים אחר רוב ההילוך ..... קט

ו. כשההילוך שוה, הולכים אחר החדר שתשמישו עיקרי ..... קט

ז. פתח שבין המטבח לחדר האוכל ..... קי

ח. היכר ציר ..... קי

ט. פתח שאין בו שום היכר ..... קיב

י. קביעת המזוזה בשליש העליון לעיכובא ..... קיב

יא. מצוה להניחה בתחלת שליש העליון ..... קיג

יב. מנהג העולם שלא להניחה בתחלת שליש העליון ..... קיג

יג. קביעתה כנגד כתיפיו או כנגד עיניו ..... קיד

יד. קביעת המזוזה בטפח הסמוך לחוץ ..... קטו

טו. האם דין טפח הסמוך לחוץ נוהג גם בפתחים שבתוך הבית ..... קטז

פרק טו: אופן קביעת המזוזה: זקופה או באלכסון, במסמרים או בדבק, וגניזת תשמישיה ..... קיח

א. מזוזה זקופה, שכובה או באלכסון ..... קיח

ב. מזוזת פתח צרה שאי אפשר לקבוע בה באלכסון ..... קיט

ג. קביעת המזוזה במסמרים או בדבק ..... קיט

ד. כמה זמן צריך הדבק להתקיים ..... קכ

ה. חציצה בין המזוזה לכותל ..... קכא

ו. גניזת עטיפת המזוזה, הנרתיק והמסמרים ..... קכב

פרק טז: ברכת המזוזה, זמן קביעתה ומי שקובע אותה ..... קכג

א. נוסח הברכה, ואם שינה בנוסח ..... קכג

ב. מדוע מברכים "לקבוע מזוזה" בלשון יחיד ..... קכג
ג. מתי מברך על קביעת המזוזה ..... קכד
ד. קביעת מזוזה בלילה ..... קכה
ה. ברכה אחת לכמה מזוזות, ושלא להפסיק ביניהן ..... קכו
ו. החילוק בין מזוזה לתקיעת שופר ובדיקת חמץ ..... קכו
ז. שח בין מזוזה למזוזה, אם חוזר ומברך ..... קכז
ח. הפסק בדיבור בין כלי לכלי בטבילת כלים ..... קכט
ט. שיחה דחופה באמצע קביעת המזוזות ..... קכט
י. על איזה פתח מברכים ..... קכט
יא. פתחים המצויים שאין מברכים עליהם ..... קל
יב. הקובע מזוזה אחת, וכשחוזר וקובע מזוזה שהוסרה ..... קלא
יג. ברכת שהחיינו על קביעת מזוזה ..... קלב
יד. הקובע מזוזה בפעם הראשונה בחייו ..... קלב
טו. שהחיינו על הדירה החדשה ..... קלד
טז. קביעת מזוזה על ידי אשה ..... קלה
יז. מזוזה שקבעה גוי ..... קלו
יח. קביעה ראשונה ע"י גוי, ולענין ברכה ..... קלח
יט. לכבד אדם חשוב או אדם אחר בקביעת המזוזה ..... קלט

פרק יז: בדיקת המזוזות, החלפתן והחזרתן ..... קמב

א. זמן בדיקת המזוזות ..... קמב
ב. בדיקת המזוזות על ידי כל אדם ..... קמב
ג. חששות נוספים, וגלילת המזוזה אחר הבדיקה ..... קמג
ד. הנוטל מזוזה לבודקה ומחזירה בו ביום ..... קמג
ה. קבע מזוזות בלא ברכה ומחליפן לאחר שלושים יום ..... קמד
ו. בירך בשעת הקביעה ועתה קובע מזוזה אחרת ..... קמד
ז. האם המזוזות בבית כחוטי הציצית בבגד ..... קמו
ח. דעת המהרש"ג שהמחליף מזוזה אינו חוזר ומברך ..... קמז

ט. החילוק בין "לקבוע מזוזה" ל"לשמוע קול שופר" . . . . . קמח
י. שאי אפשר להניח ספק זה בלא הכרעה . . . . . קמח
יא. הכרעת הפוסקים, ומה שיש לנהוג למעשה . . . . . קמט
יב. שאין להכניס עצמו לשאלה זו שלא לצורך . . . . . קנ
יג. לסמן על כל מזוזה מאיזה פתח ניטלה . . . . . קנ
יד. לא סימן את המזוזות, האם יש כאן ספק ספיקא . . . . . קנא
טו. האם מועיל לכוין בברכה הראשונה על כל מה שיקבע בעתיד . . . . . קנב
טז. קבע מזוזות אחרות בינתיים . . . . . קנג
יז. מעלין בקודש ולא מורידין . . . . . קנד
יח. פתחים שחיובם במזוזה אינו ודאי . . . . . קנה
יט. העברת מזוזה מפתח שחיובו ודאי לפתח שחיובו ספק . . . . . קנו
כ. האם יש בבית פתחים שחיובם מדאורייתא ופתחים שחיובם מדרבנן . . . . . קנח
כא. החזרת המזוזה לפתח שהיתה בו, קרש שזכה לצפון . . . . . קנט
כב. מזוזה שנפלה בשבת, להחזירה ע"י גוי . . . . . קס
כג. להחזיר בעצמו מזוזה לבית מזוזה הפתוח מלמעלה . . . . . קס

פרק יח: נספח: עליה לקבר אביו ביום היארצייט . . . . . קסג

א. עליה לקבר אביו ביום היארצייט . . . . . קסג

פרק א
מצות מזוזה, שמירתה וכוונתה

א. מצות מזוזה, שתי מצוות עשה

הנה הלכות מזוזה נתבארו בשו"ע (יו"ד מסי' רפה עד סי' רצא). מצות מזוזה מצות עשה מן התורה היא, ואיתא בגמרא (מנחות מד.) "כל שאין לו מזוזה בפתחו עובר בשני עשה, וכתבתם וכתבתם". כלומר, אין כאן מצות עשה אחת אלא שתים, שהרי נאמר בתורה שתי פעמים "וכתבתם". ולכן מי שאין מזוזה בפתחו מבטל שתי מצוות עשה, ומי שיש מזוזה בפתחו מקיים בכל מזוזה ומזוזה שתי מצוות עשה.

ונחלקו הפוסקים בבית שכור או שאול, אם אף בו חיוב מזוזה מן התורה, או רק בבית שהוא שלו [ועי' לקמן פרק ד]. אבל בבית שהוא שלו, לכו"ע יש בכל מזוזה שתי מצוות עשה.

ומצוי שאדם קונה בית גדול, ואחר שקנהו מתברר לו שיש בו חדרים הרבה ופתחים הרבה. ומאחר שכבר הוציא ממון רב על הבית ועל תיקונו, מבקש הוא למצוא אילו פתחים פטורים, כדי שלא להוסיף עוד הוצאה על מזוזות.

אולם צריך לידע שאין לך מקח טוב מזה, שכל מזוזה שקובע בפתח נוסף היא עוד שתי מצוות עשה. והרי בלולב מוציא אדם מאה דולר ויותר על לולב ומיניו, ואינו מקיים בזה אלא מצות עשה אחת, פעם אחת ולרגע אחד. ואילו במזוזה, בין שחיובו מן התורה ובין שחיובו מדרבנן, מקיים הוא את המצוה כל זמן שדר שם, ואפשר שידור שם חמישים שנה, ובכל אותו הזמן מקיים הוא שתי מצוות עשה ביום ובלילה בלא הפסק.[א]

א. ואם המצוה מתחדשת בכל רגע ורגע אין הדבר ברור, ואפשר שכן הוא. ומ"מ מצוה תמידית היא, ואינה כלולב, שאחר שקיים בו מצותו אפשר שאין בו אלא שיירי מצוה, ואילו במזוזה אותה המצוה עצמה נמשכת בכל עת.

ולכן תחת שיצטער על הוצאת עוד מזוזה לעוד פתח, יש לו לשמוח שבדמים מועטים כאלו זוכה הוא לשתי מצוות עשה כל ימי דירתו שם.

ב. נתינת מזוזה לנכרי לשמירה, ושמירת המזוזה מן המזיקין

בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סי' קמא) דן בנכרי שביקש מזוזה לתלותה בשרשרת על צוארו לשמירה, אם יש לחוש שתבוא המזוזה לידי בזיון. ובתוך דבריו כתב שכיון שנוטלה לשם שמירה, אין לחוש מעיקרא לבזיון, שהרוצה בה לשמירה ישמרנה היטב.[ב]

והביא שם את דברי המהרי"ל (ספר מהרי"ל, הל' מזוזה), שהביאום כל הפוסקים, בהגמון אחד שביקש מזוזה לקבעה בביתו לשמירה, ולא התיר המהרי"ל ליתנה לו.[ג] והקשה האגרות משה, ממה חשש המהרי"ל, והלא ההגמון רצה בה לשמירה.

וביאר, שהבין המהרי"ל שההגמון סבור שהמזוזה שומרת מן הגנבים, ושאם יקבענה בפתחו לא יצטרך עוד להישמר מהם, ושמירה כזו לא מצינו במזוזה. וכשתארע לו גניבה ויראה שלא הועילה לו המזוזה, יכעס וישליכנה לאשפה, ולכן לא התיר ליתנה לו.[ד]

ומבואר מדברי האגרות משה ששמירת המזוזה היא מן המזיקין בלבד, ולא מצינו בה שמירה מדבר אחר. וכן הוא בתוס' ובראשונים, שבכל מקום שהזכירו את

ב. ולענין החשש שמא ייכנס עמה לבית הכסא, דן שם שאפשר לעשותה מכוסה. ועיי"ש בכל התשובה מה שנשא ונתן בזה.

ג. וז"ל ספר מהרי"ל: "כי ההגמון מעירו בקשו למסור לו אחת ורוצה לקבוע אותה על מזוזת המבצר שלו ... והשיב לו בתשובה מכמה ראיות **שאסור למסור להם**", עכ"ל.

ד. וז"ל האגרות משה: "וגם אולי חשב ההגמון שהמזוזה תשמור גם מגנבים **שזה לא מצינו שהמזוזה משמרת** וכשיזדמן לו הפסד מגנבים וכדומה יכעוס וישליך המזוזה לאשפה בבזיון שלכן אסר. עכ"פ חזינן שמזוזה הוא דבר המשמר גם שלא במקום מצותה לא פחות מקמיע", עכ"ל. ואין כוונתו שאין המזוזה מועילה לנכרי כלל, אלא שחשש שיסבור ההגמון שהיא שומרת גם מן הגנבים, ויכעוס כשיארע לו הפסד.

ומבואר שם שעיקר השמירה היא מכח קיום המצוה, ומלבד זה יש במזוזה גם שמירה כעין קמיע, אף שלא במקום מצותה, כגון ביד נכרי.

שמירת המזוזה כתבו שהיא מן המזיקין, אבל שתמנע את הגנבים מלבוא, לא מצינו. [ובדינים התלויים בשמירת המזוזה מן המזיקין עי׳ לקמן פרק ב ופרק יד.]

ג. דברי המהרש״א שהמזוזה שומרת אף מן הגנבים

והנה ראיתי בספר אגורה באהוליך שהביא את דברי המהרש״א (חידושי אגדות שבת סג.).

איתא בגמרא (שבת סג:) שהמגדל כלב רע [כלומר כלב נושך] בתוך ביתו מונע חסד מביתו, ורב נחמן בר יצחק מוסיף: ״אף פורק ממנו יראת שמים״, ולמדו כן ממה שנאמר (איוב ו, יד) ״לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חֶסֶד וְיִרְאַת ש-די יַעֲזוֹב״.

ופשוטו של מקרא, ״למס״ כמו נמס, כלומר המסיר חסד מרעהו, ויראת ש-די עוזבת.

ומה שדרשוהו לענין כלב, מבואר בגמרא טעמו, ״שכן בלשון יונית קורין לכלב למס״, והיינו שהמעמיד כלב בביתו מונע חסד מביתו.

ופירש״י (שבת סג. ד״ה מונע חסד) ״שאינו מניח העניים לבא לפתחו״. כלומר, העניים הבאים לדפוק על דלתו רואים את הכלב נובח, ואין כדאי להם להסתכן בנשיכתו בשביל המעט שיקבלו, ונמצא שאין עניים באים לפתחו.

אולם סוף הפסוק, ״ויראת ש-די יעזוב״, צריך ביאור: מדוע מחמת שמעמיד כלב בפתח ביתו עוזבת אותו יראת שמים. וביאר המהרש״א שיש להתבונן לשם מה מעמיד אדם כלב בפתח ביתו: דרך המגדל כלב להעמידו על פתח ביתו לשמירת הבית, ו״יראת ש-די״ היינו שם ש-די שעל המזוזה, שהיא שמירת פתח הבית, והמעמיד כלב לשמור על ביתו עוזב אותה ואינו סומך עליה.[ה]

ה. וז״ל המהרש״א: ״דדרך מגדל הכלב להעמידו על הפתח **לשמירת ביתו** ויראת ש-די שהיא על המזוזה לשמירת פתח ביתו הוא יעזוב ופורק״, עכ״ל. וידוע ששם ש-די שעל המזוזה הוא ראשי תיבות שומר דלתות ישראל. ונמצא שלא זו בלבד שהחסד נמנע מביתו, אלא שאף חסרה לו ההכרה והיראה במה שפועלים שם ש-די והמזוזה.